T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2022/275
KARAR NO : 2022/378
KARAR TR : 20/06/2022

ÖZET: 7179 sayılı Askeralma Kanun'u uyarınca verilen idari para cezasının iptali istemiyle açılan davanın, ADLİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : V. A
Vekili : Av. A.S
Davalı : Milli Savunma Bakanlığı
Vekili : Av. E.İ

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Milli Savunma Bakanlığı Askeralma Genel Müdürlüğü Elbistan Askerlik Şubesi Başkanlığının 27/04/2020 tarihli ve 2020-541 sayılı kararı ile, yoklama döneminde yoklamasını zamanında yaptırmadığından ve mazeretine ait belgeyi askerlik şubesine ibraz etmediğinden 3614 gün süre ile yoklama kaçağı fiilini işlediğinin tespit edildiğinden bahisle,davacı adına7179 sayılı Askeralma Kanunu'nun 24. maddesi uyarınca 40.056 TL idari para cezası verilmiştir.

2. Davacı vekili, idari para cezasının iptali istemiyle adli yargı yerine başvuruda bulunmuştur.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. Adli Yargıda

3. **Elbistan Sulh Ceza Hâkimliği 14/12/2020 tarihli ve D.İş. 2020/1639 sayılı kararı**le, başvuran vekili tarafından 23/09/2020 tarihli dava dilekçesiyle Kahramanmaraş İdare Mahkemesinin 2020/982 esas sayısında kayıtlı davacının yoklama kaçağı olduğuna ilişkin olarak verilen karar ile idari para cezasının iptali istemiyle ayrıca idari yargı yerinde dava açtığının belirtildiği açıklanarak, bu durumda 5326 sayılı Kanun'un 27/8. maddesi uyarıncabaşvurunun çözümünün idari yargı yerine ait olduğugerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş, verilen karara davacı vekili tarafından yapılan itiraz Malatya 1. Sulh Ceza Hâkimliğinin 15/01/2021 tarihli ve D.İş. 2021/243 sayılı kararı ile kesin olarak reddedilmiştir.

4.Davacı vekili, 23/09/2020 tarihli dava dilekçesiyle, davacının yoklama kaçağı olduğuna ilişkin olarak verilen karar ile idari para cezasının iptali istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

B. İdari Yargıda

5. Kahramanmaraş İdare Mahkemesi 01/10/2020 tarihli ve E.2020/982, K.2020/820 sayılı kararı ile, davacının idari para cezası yanında, yoklama kaçağı olduğunun tespitine ilişkin işlemin de iptalini istiyor ise, buna ilişkin tarih ve sayı belirtilerek karar suretinin dilekçeye eklenmesi gerektiğini açıklayarak, yeniden dava açılmak üzere dava dilekçesinin reddine karar vermiştir.

6.Davacı vekili, bu kezidari para cezasının iptali istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

7. **Kahramanmaraş İdare Mahkemesi 18/02/2021 tarihli ve E.2020/1240, K.2021/138 sayılı kararı ile,** dava konusu idari para cezasının 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden olduğu ve 7179 sayılı Kanun'da idari para cezasına itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediğini, bu durumda Kabahatler Kanunu'nun 3. ve27/1. maddesi uyarıncaidari para cezasına karşı açılan davanın görüm ve çözümünün adli yargı yerine ait olduğu gerekçesiyle davanın görev yönünden reddine karar vermiş, davacıvekilince yapılan istinaf başvurusu Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi Dördüncü İdari Dava Dairesinin24/02/2022 tarihli ve E.2021/1582, K.2022/476 sayılı kararı ile kesin olarak reddedilmiştir.

8.Davacı vekilinin, davacının yoklama kaçağı olduğunun tespitine ilişkin işlemin iptali istemiyle dava açıp açmadığı konusunda Mahkeme ile yapılan yazışma sonucunda, davacı vekilinin açtığı davada, davacının idari para cezasına ilişkin işlem yanında yoklama kaçağı olduğunun tespitine ilişkin işlemin de iptalini isteyip istemediği hususunun net olmadığı gerekçesiyle dava dilekçesinin reddine kararı verildiği ve davacı vekilinin süresi içerisinde 19/11/2020 tarihinde yenileme dilekçesi verdiği, bu davanın Mahkemenin 2020/1240 esas sırasına kaydının yapıldığı, yenilenen dava dilekçesinin idari para cezasının iptali talebinden ibaret olduğu, yoklama yasağı olduğuna ilişkin kararın dava konusu

edilmediğinin bildirildiği görülmüştür.

III. İLGİLİ HUKUK

9. 7179 sayılı AskeralmaKanunu'nun *"Amaç"* başlığı altında düzenlenen 1. maddesi şöyledir:

"Bu Kanunun amacı, yükümlülük esasına göre silahaltına alınacakların yoklama, sınıflandırma, celp, sevk, erteleme, muafiyet, muvazzaflık işlemleri ile cezalı yükümlülere yapılacak işlemler, Türk Silahlı Kuvvetlerinden çeşitli statülerde görev yaparken ayrılan personel dâhil olmak üzere yedeklik dönemleri ile Türk Silahlı Kuvvetlerine çeşitli statülerde katılan personelin askerlik yükümlülüğünü yerine getirmiş sayılması ve bunlardan askerlik hizmetini tamamlamamış bulunanların işlemlerine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir."

10. *"Kapsam"* başlığı altında düzenlenen 2. maddesi şöyledir:

"Bu Kanun, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan her erkek için uygulanır."

11. *"Yoklama kaçağı, saklı, bakaya ve geç iltihak bakayaları"* başlığı altında düzenlenen 21. maddesi şöyledir:

" (1) Bu Kanunda yazılı mazereti bulunduğuna dair belge ibraz etmeyenlerden;
a) Tabi olduğu yoklama yılı içerisinde yoklamasını yaptırmayanlar yoklama kaçağı,
b) 20 yaşına girmiş oldukları hâlde isimlerini nüfus kayıtlarına geçirmemiş bulunanlar saklı,
c) Sevke tabi olduğu hâlde sevkini yaptırmayanlar ile sevk edildiği birliğe katılmayanlar bakaya,
ç) Sevkini yaptırdığı hâlde kendisine tanınan yol süresi dışında birliğine katılanlar geç iltihak bakayası, olarak kabul edilir. Bu durumda bulunan yükümlüler hakkında 24 üncü madde hükümleri uygulanır.
(2) Yoklama kaçağı ve saklılardan; erteleme hakkı bulunanların talepleri hâlinde yoklamaları yapılmadan ertelenir, erteleme hakkı bulunmayanlardan, muayeneleri neticesinde askerliğe elverişli olduğu anlaşılanlar ilk sınıflandırma kaynağına alınır.
(3) Yoklama kaçağı ve saklılardan sınıflandırıldıktan sonra bu Kanunda yazılı bir mazeret nedeniyle ertelemesi yapılanlar, ertelemelerinin bitimini müteakip ilk celp döneminde sevk edilir.
(4) Cezaevinden tahliye olanlar hariç er statüsündeki bakayalar ele geçirilmelerini müteakip derhâl sevk edilirler. Bunlardan bu Kanunda yazılı bir mazeret nedeniyle ertelemesi yapılanlar erteleme bitimini müteakip ilk mesai gününde sevk edilir.
(5) Yedek subay ve yedek astsubay adayı statüsündeki bakayalar ise ele geçirildikten sonraki ilk celp döneminde sevk edilirler. Bunlardan bu Kanunda yazılı bir mazeret nedeniyle ertelemesi yapılanlar erteleme bitimini müteakip ilk celp döneminde sevk edilir."

12. *"Yoklama kaçağı, saklı ve bakayalara verilecek cezalar"* başlıklı 24. maddesi şöyledir:

" (1) Barışta, kabul edilebilir bir özrü olmaksızın;
a) Yoklama kaçakları ve saklılar için, yoklama kaçağı kaldıkları tarihten,
b) Bakayalar için, bakaya kaldıkları tarihten,
c) Geç iltihak bakayaları için, kendilerine tanınan yol süresinin bitiminden,
ç) Yedeklerden çağrılanlar için, birlikte işleme tabi olanların en son gönderilme tarihinden, itibaren kaçak kaldıkları gün süresi kadar idari para cezası ile cezalandırılır. Bunlardan kendiliğinden gelenler her gün karşılığı 5 Türk lirası, yakalananlar ise her gün karşılığı 10 Türk lirası idari para cezası ile cezalandırılır. Bu fıkra kapsamında belirlenen idari para cezalarının yeniden değerlendirmesinde 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 17 nci maddesinin yedinci fıkrası, bir Türk lirasının küsuru dikkate alınarak uygulanır. İdari para cezaları tebliğinden itibaren bir ay içinde ödenir.
(2) Yapılan muayenelerinde askerliğe elverişli olmadıkları anlaşılanlar, askerlikten muafiyet hakkı olanlar ile bu Kanunda belirtilen nedenlerle erteleme hakkı olduğu hâlde süresi içerisinde işlem yaptırmayanlara erteleme sürelerine denk gelen günler için idari para cezası uygulanmaz.
(3) İdari para cezası vermeye yetkili makam; askerlik şubesine bizzat müracaat eden yükümlüler için müracaat ettiği, kolluk kuvvetleri tarafından getirilen yükümlüler için ise getirildiği askerlik şubesi başkanı; bunun dışındaki durumlar için ise nüfusa kayıtlı olduğu yer askerlik şubesi başkanıdır. Yükümlünün bizzat müracaat ettiği veya getirildiği askerlik şubesi başkanınca uygulanan idari para cezası derhâl yükümlünün nüfusa kayıtlı olduğu yer askerlik şubesi başkanlığına bildirilir.
(4) Barışta, birinci fıkra uyarınca verilen idari para cezası kesinleştikten sonra birinci fıkrada sayılan eylemlerden herhangi birini işleyenler ile bu eylemleri seferberlik ve savaş hâlinde işleyenler hakkında askerlik şubelerince suç dosyaları hazırlanarak yükümlünün nüfusa kayıtlı olduğu yer Cumhuriyet başsavcılığına gönderilir."

13. 30/03/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 06/12/2006 tarihli ve 5560 sayılı Kanun'un 31. maddesiyle değiştirilen 3. maddesi şöyledir:

" (1) Bu Kanunun;
a) İdarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,
b) Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını

gerektiren bütün fiiller hakkında,
uygulanır.";

14. 16. maddesi şöyledir:

"(1) Kabahatler karşılığında uygulanacak olan idarî yaptırımlar, idarî para cezası ve idarî tedbirlerden ibarettir.
(2) İdarî tedbirler, mülkiyetin kamuya geçirilmesi ve ilgili kanunlarda yer alan diğer tedbirlerdir";

15. Kanun'un *"Başvuru yolu"* başlıklı 27. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"İdari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç on beş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idari yaptırım kararı kesinleşir."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

16. Uyuşmazlık Mahkemesinin Muammer TOPAL'ın başkanlığında, Üyeler Birol SONER, Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Nurdane TOPUZ, Ahmet ARSLAN ve Mahmut BALLI'nın katılımlarıyla yapılan 20/06/2022 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, idari ve adli yargı yerleri arasında anılan Kanun'un 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, idari yargı ve adli yargı dosyalarının15. maddede belirtilen yönteme uygun olarak davacının istemi üzerine son görevsizlik kararını veren mahkemece Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin işlemlerde herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

17. Raportör-Hâkim Gülten Fatma BÜYÜKEREN'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Recep KALKAN ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra; gereği görüşülüp düşünüldü:

18. Davanın, 7179 sayılı Kanun'un 24. maddesi uyarınca verilenidari para cezasınıniptali istemiyle açıldığı anlaşılmıştır.

19. Yukarıda izah edilen düzenlemelere göre; Kabahatler Kanunu'nun, idarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda ise uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.

20. Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir kanunla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

21. Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir kanun ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni kanuna göre görevsiz hale gelen) mahkemeningörevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni kanundaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

22. Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkemenin davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

23. İncelenen uyuşmazlıkta, öngörülen idari para cezasının5326 sayılı Kanun'un 16. maddesindebelirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 7179 sayılı Kanun'da idari para cezasına itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği anlaşılmıştır.

24. Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la değişik 3. maddesinde, bu Kanun'un, idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı belirtildiğinden, dava konusu idari para cezasına karşı açılan davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanun'un 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

25. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Elbistan Sulh Ceza Hâkimliğinin 14/12/2020 tarihli ve D.İş. 2020/1639 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Elbistan Sulh Ceza Hâkimliğinin 14/12/2020 tarihli ve D.İş. 2020/1639 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININKALDIRILMASINA,

20/06/2022 tarihindeOY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Muammer	Birol	Nilgün	Doğan
TOPAL	SONER	TAŞ	AĞIRMAN

Üye	Üye	Üye
Nurdane	Ahmet	Mahmut
TOPUZ	ARSLAN	BALLI